

NVP-STUDIEDAG

Vrijdag 27 oktober 2017, Utrecht

Supervisie geven is een vak apart

De Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie organiseert deze studiedag naar aanleiding van het verschenen standaardwerk

Theorie en praktijk van supervisie in de GGZ.

De dag is bedoeld voor NVP-supervisors, SPV -erkende supervisors en andere geïnteresseerden

Supervisie geven is een vak apart

Van een supervisor mag worden verwacht dat deze niet alleen kundig en ervaren is als therapeut, maar ook didactische vaardigheden verenigt met inzicht in het specifieke van het supervisieproces. Supervisie wordt beschouwd als een essentieel onderdeel binnen opleidingen tot onder meer psychotherapeut, gz-psycholoog, klinisch psycholoog, klinisch neuropsycholoog en psychiater.

Deze studiedag voor supervisors gaat om de uitoefening van het vak. Als u nieuwsgierig bent naar de actuele stand van zaken over supervisie geven in de ggz en samen met collega's rijkelijk wilt 'proeven' van *the state of the art*, schrijft u zich dan in voor deze studiedag op **27 oktober 2017** in Utrecht. De dag biedt u presentaties en workshops over supervisie en gelegenheid tot netwerken zodat u aan het eind van deze dag weer helemaal op de hoogte bent.

Aanleiding voor de organisatie van deze dag is het recent verschenen standaardwerk *Theorie en praktijk van supervisie in de ggz* (onder redactie van R. Beunderman, S. Colijn, L. Geertjens en F. van der Maas, 2016. Utrecht: de Tijdstroom).

Programma

In de ochtend staan plenaire lezingen geprogrammeerd. In de middag kunt u kiezen uit een zestal workshops. Hierbij kunt u ervaringen opdoen met supervisie over uiteenlopende vormen van psychotherapie: systeemtherapie, kinder- en jeugdpsychotherapie, cognitieve gedragstherapie, persoonsgerichte-experiëntiële psychotherapie, psychodynamische psychotherapie. Ook is er workshop over supervisie in groepsverband.

Naast praktijkervaring en het lezen van literatuur over supervisie is intercollegiale feedback en het oefenen met collega's essentieel om de eigen kennis en kunde op een hoger niveau te tillen. De NVP hecht hier zeer aan en wil u graag deze mogelijkheid bieden.

Door deel te nemen aan deze dag voldoen NVP-supervisors volledig aan eisen voor deskundigheidsbevordering (per 5 jaar) in het kader van de herregistratie als NVP-supervisor.

De studiedag wordt georganiseerd door Ruud Beunderman, Loek Peute, José van Reijen, Anke Savenije en het bureau van de NVP.

ACCREDITATIE

Accreditatie is aangevraagd en reeds toegezegd door de VGCT en het Kwaliteitsregister Psychotherapie (NVP). Tevens is accreditatie aangevraagd bij de FGzPt, NVvP, NVRG en VPeP (VCgP).

De cursus telt ook mee voor herregistratie als supervisor van de NVP, VKJP en NVGP.

DOELGROEP

Doelgroep: supervisors in de ggz (NVP-supervisors, supervisors die als zodanig erkend zijn door een specialistische psychotherapievereniging en supervisors in het kader van de opleiding tot klinisch psycholoog, gz-psycholoog of psychiater) en andere geïnteresseerden.

KOSTEN

Voor leden NVP: € 195

Voor anderen: € 250

INSCHRIJVEN

Informatie en inschrijven www.psychotherapie.nl of secretariaat@psychotherapie.nl
030-2510161

Locatie

Vergadercentrum La Vie
Utrecht Lange Viestraat 351
3511 BK Utrecht
(5 minuten loopafstand van Utrecht Centraal Station)

Programma

- 09.00 – 10.00 **Ontvangst en koffie**
- 10.00 – 10.05 **Inleiding door de dagvoorzitter**, Anke Savenije
- 10.05 – 10.25 **In vogelvlucht**
Perspectief van de redactie - Ruud Beunderman
Het NVP-supervisorsregister en de geschiedenis hiervan – Loek Peute
- 10.25 – 11.00 **Beter behandelen door beter opleiden** - Tonnie Prinsen
Supervisie is een essentieel onderdeel in onze opleidingen. Goede supervisie is nodig voor goede therapeuten. Wat moet een goede supervisor allemaal kunnen? Hoe kun je dit helder beschrijven en 'meetbaar' maken? En hoe houd je dit inspirerend en voorkom je bureaucratie? De werkwijze en keuzes binnen de VGCT worden toegelicht, als ook de wijze waarop dit voor andere kaders gebruikt kan worden.
- 11.00 – 11.30 **Pauze**
- 11.30 – 12.15 **Lastige kwesties** - José van Reijen en Loek Peute
In deze (plenaire) workshop gaat u 'proeven' uit Deel III van *Theorie en Praktijk van supervisie in de ggz*. Aan de hand van videofragmenten van alledaagse supervisie reflecteert u met collega's over de onderwerpen 'supervisie relatie', 'cultuur en supervisie' en 'supervisie en beroepsethiek'. U gaat oefenen met recent opgestelde competentieprofielen voor supervisors. Na deze workshop heeft u meer 'voeling' met deze onderwerpen.
- 12.15 – 13.00 **Ontwikkelingen, mogelijkheden en toekomst**. Reflecties van:
- Sjoerd Colijn: theorie en praktijk van supervisie in de ggz: ontwikkelingen, boek, visie op de toekomst.
  - Anton Hafkenscheid: belang van de werkrelatie in supervisie (video-interview).
  - Salvatore Vitale: als jonge supervisor geeft hij aan wat het belang van supervisie voor hemzelf is geweest; adviezen voor supervisors vanuit het perspectief van een supervisor.
- 13.00 – 14.00 **Lunch**
- 14.00 – 15.00 **Workshops-ronde 1**
- a. *Supervisie en systeemtherapie* - Anke Savenije
  - b. *Reflecteren met de supervisor over het behandelen van kinderen en ouders* - Marja Rexwinkel en Lidwien Geertjens
  - c. *Competenties 'vangen' in cgt-supervisie* - Yvette van der Pas en Loek Peute
- 15.00 – 15.30 **Pauze**
- 15.30 – 16.30 **Workshops-ronde 2**
- d. *Leren van elkaar in een supervisiegroep* - Marc Daemen en José van Reijen
  - e. *Persoonsgerichte-experientiële psychotherapiesupervisie* - Marijke Baljon
  - f. *De setting als proces in psychodynamische psychotherapie* - Willem Heuves
- 16.30 – 17.00 **Afsluiting en terugkoppeling workshops**: wat nemen we mee?
- 17.00 – 18.00 **Borrel**

Toelichting workshops

Ronde 1

a. *Systeemtherapie en supervisie* - Anke Savenije

Systeemtherapeuten richten zich op interacties en relaties tussen individuen en op de contexten waarin die hun betekenis krijgen. Dat is ook de focus van supervisie. Supervisie richt zich daarbij op het de-individualiseren en contextualiseren van problemen waar mensen mee komen, op het creëren van meerstemmigheid en op het situeren van gedrag in diverse contexten. Deze workshop hoopt dat te illustreren. Aan de hand van een supervisiecasus worden deelnemers uitgenodigd om te reflecteren over diverse relaties en contexten die meespelen en de keuzes die een supervisor daarin kan maken. Het schema van Hawkins en Shohet (zoals beschreven in hoofdstuk 18 'Supervisie en systeemtherapie') wordt gebruikt ter ondersteuning en helpt om het supervisieproces te structureren.

b. *Reflecteren met de supervisor over het behandelen van kinderen en ouders* - Marja Rexwinkel en Lidwien Geertjens

Deze ervaringsgerichte workshop is gericht op de supervisie over behandelingen van kinderen en hun ouders en van ouder-kind behandeling. Tegen de achtergrond van het hoofdstuk dat Geertjens en Rexwinkel schreven in het boek *Theorie en praktijk van supervisie in de ggz*, bieden zij een praktisch model dat de supervisor kan helpen het reflectieproces bij supervisanten over de behandelingen die zij doen, op gang kan brengen en kan stimuleren. Actieve inzet van de deelnemers wordt gevraagd.

c. *Competenties 'vangen' in cgt-supervisie* - Yvette van der Pas en Loek Peute

Het benoemen van zowel de aanwezige als de nodige competenties bij de supervisor is een kerncompetentie van de supervisor. In de workshop presenteren Van der Pas en Peute praktisch uitvoerbare werkwijzen om competenties te benoemen, vervolgens wordt deze werkwijze toegepast door videofragmenten van supervisiesessies te bekijken en feedback te formuleren voor supervisor en supervisor. Tevens oefenen deelnemers in rollenspelen. Na het vaststellen van de competenties onderzoeken we welke supervisiemethoden gebruikt kunnen worden om competenties te versterken en oefenen we hiermee.

Toelichting workshops

Ronde 2

d. Leren van elkaar in een supervisiegroep - Marc Daemen en José van Reijen

De voordelen van supervisie in groepsverband liggen voor de hand: deelnemers worstelen met vergelijkbare problemen, zij kunnen steun aan elkaar ontleen en kunnen zelf bijdragen aan het leerproces van anderen. Hun diversiteit aan kennis, ervaringen en werkplekken brengt een meervoudig perspectief op casuïstiek met zich mee. En het is nog goedkoper ook! Maar het is best een kunst een supervisiegroep op de juiste koers te houden. Groepspsychotherapeuten Marc Daemen en José van Reijen demonstreren in deze ervaringsgerichte en interactieve workshop hoe je als supervisor een helder kader kan neerzetten zodat supervisie in groepsverband voor alle deelnemers een verrijkende leerervaring wordt. Ze geven tips om de kracht van de groep optimaal te benutten en mogelijke valkuilen te vermijden.

e. Persoonsgerichte-experiëntiële psychotherapiesupervisie - Marijke Baljon

Vanuit de Persoonsgerichte-experiëntiële psychotherapiesupervisie, en meer specifiek de emotiegerichte invalshoek (EFT), komt het spanningsveld tussen volgen, sturen en beoordelen aan de orde. Vanuit een interactionele benadering wordt gekeken naar wat er relationeel tussen supervisant-supervisor en supervisant-cliënt gebeurt. Experiëntiële oefeningen zijn een ingang om eventuele parallelprocessen tussen deze beide relaties te onderzoeken.

f. De setting als proces in psychodynamische psychotherapie - Willem Heuves

Het hanteren van de setting en andere variabelen in de supervisie relatie en psychotherapeutische relatie is van groot belang om het psychotherapeutisch proces op gang te brengen en te verdiepen. Deelnemers krijgen de gelegenheid om eigen supervisiemateriaal met elkaar te bespreken. Afhankelijk van het aantal doen we dat in de grote groep of in kleinere subgroepen. De supervisie-ervaring wordt besproken tegen de achtergrond van het hoofdstuk over supervisie in psychodynamische psychotherapie.

Personalia

Marijke Baljon, klinisch psycholoog-psychotherapeut, werkzaam in eigen praktijk. Hoofddocent bij de opleidingen tot gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut en klinisch psycholoog bij Opleidingsinstituut PPO Groningen. Verzorgt in eigen beheer Persoonsgerichte Supervisiescholing voor psychotherapeuten, psychologen en psychiaters. (Leer)supervisor NVP en supervisor VPeP.

Ruud Beunderman, psychotherapeut, werkzaam in eigen praktijk. Docent en supervisor supervisorencursussen bij onder meer de NVP, RINO Groep, RINO NH, VKJP, VGct, en leersupervisor NVP. Voorheen werkzaam als klinisch psycholoog bij de Afdeling Medische Psychologie AMC Amsterdam en ARKIN Amsterdam.

Sjoerd Colijn, klinisch psycholoog-psychotherapeut en cultureel antropoloog. Hoofdopleider opleiding tot psychotherapeut PDO GGZ Leiden/Rotterdam en Utrecht en psychotherapeut bij ggz-Delfland te Delft. Supervisor NVP, VKJP; voorheen ook supervisor VGct en NVGP. Hoofdredacteur Tijdschrift voor Psychotherapie.

Anton Hafkenscheid, klinisch psycholoog-psychotherapeut, werkzaam bij het Sinai Centrum, een landelijke Joodse ggz-instelling. Supervisor VGct, VPeP en NVP. Docent bij de supervisorencursus Arnhem en bij de opleidingen tot gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut en klinisch psycholoog van de RINO Groep (Utrecht), de Radboud Universiteit Nijmegen en de Katholieke Universiteit Leuven.

Marc Daemen, klinisch psycholoog-psychotherapeut, P-opleider ggz Westelijk Noord-Brabant. Opleider supervisoren groepspsychotherapie voor de NVPG. Docent groepsdynamica en groepspsychotherapie bij de opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog RINO Groep en bij de opleiding tot psychiater van Consortium Nederland Zuid West. Supervisor, cursusgever en leertherapeut NVGP en leersupervisor NVP.

Lidwien Geertjens, klinisch psycholoog-psychotherapeut, P-opleider Kenter Jeugdhulp, Amstelveen/Haarlem. Docent beroepsethiek bij opleidingen tot gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut en klinisch psycholoog. Docent supervisorencursussen. Opleider en supervisor VKJP, supervisor VPeP en (leer)supervisor NVP. Lid-beroepsgenoot Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg.

Willem Heuves, psycholoog-psychotherapeut, psychoanalyticus en psychoanalytisch psychotherapeut voor kinderen, jeugdigen en volwassenen. Opleider en supervisor bij de NVP, NVPP, NPG en NVPA (na fusie: NPav) en DAIMH en lid van de IPA en APC. Zelfstandig gevestigd in Diemen.

Yvette van der Pas, klinisch psycholoog-psychotherapeut, werkzaam in eigen praktijk voor psychotherapie en opleidingen, 'Singel 54' te Amsterdam. Supervisor en docent VGct, (leer)supervisor NVP. Was hoofddocent cognitieve gedragstherapie bij de opleiding tot psychotherapie RINO NH en doceerde aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Verzorgt workshops en cursussen voor (aspirant) supervisoren.

Tonnie Prinsen, klinisch psycholoog-psychotherapeut. P-opleider Dimence Groep. Docent Supervisorencursus (in eigen beheer en binnen de opleiding tot Klinisch Psycholoog (PPO)). Voorzitter Stuurgroep Vernieuwing Opleiding VGct. Voorzitter Landelijk P-opleidersoverleg. Supervisor VGct.

Loek Peute, arts-psychotherapeut, werkzaam in eigen praktijk voor psychotherapie en opleidingen, 'Singel 54' te Amsterdam. Hoofddocent gz-opleiding RINO-NH. Supervisor en docent VGct en (leer)supervisor NVP. Verzorgt NVP-/VGct-cursussen en workshops voor (aspirant) supervisors.

José van Reijen, klinisch psycholoog-psychotherapeut. Docent supervisorencursussen. Docent cognitieve gedragstherapie, groepsdynamica en groepspsychotherapie bij de opleidingen tot gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut en klinisch psycholoog bij de RINO groep en de Radboud Universiteit Nijmegen. Werkzaam in eigen praktijk. Cursusgever, supervisor en leertherapeut NVGP en VGct en (leer-)supervisor NVP.

Marja Rexwinkel, klinisch psycholoog, psychoanalytisch psychotherapeut en Infant Mental Health Specialist. Werkzaam in eigen praktijk 'de OuderKindLijn': specialistische ggz voor zwangere vrouwen en hun partners en voor zeer jonge kinderen (0-4 jaar) en hun ouders. Is opleider bij moc 't Kabouterhuis. Opleider en supervisor VKJP, NVPP en NVP. Hoofddocent van de generalistische en specialistische IMH opleiding bij de RINO Groep Utrecht.

Anke Savenije, psychotherapeut-systeemtherapeut, werkzaam in eigen praktijk. Opleider, (leer)supervisor en leertherapeut van de NVP, NVRG en VKJP. Docent supervisorencursussen. Hoofdredacteur van het 'Handboek systeemtherapie'.

Salvatore Vitale, klinisch psycholoog-psychotherapeut, werkzaam bij GGZ Rivierduinen op de locaties Voorhout en Katwijk. Supervisor psychodiagnostiek voor de opleidingen tot gezondheidszorgpsycholoog en klinisch psycholoog. Docent bij de opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog RINO Groep.